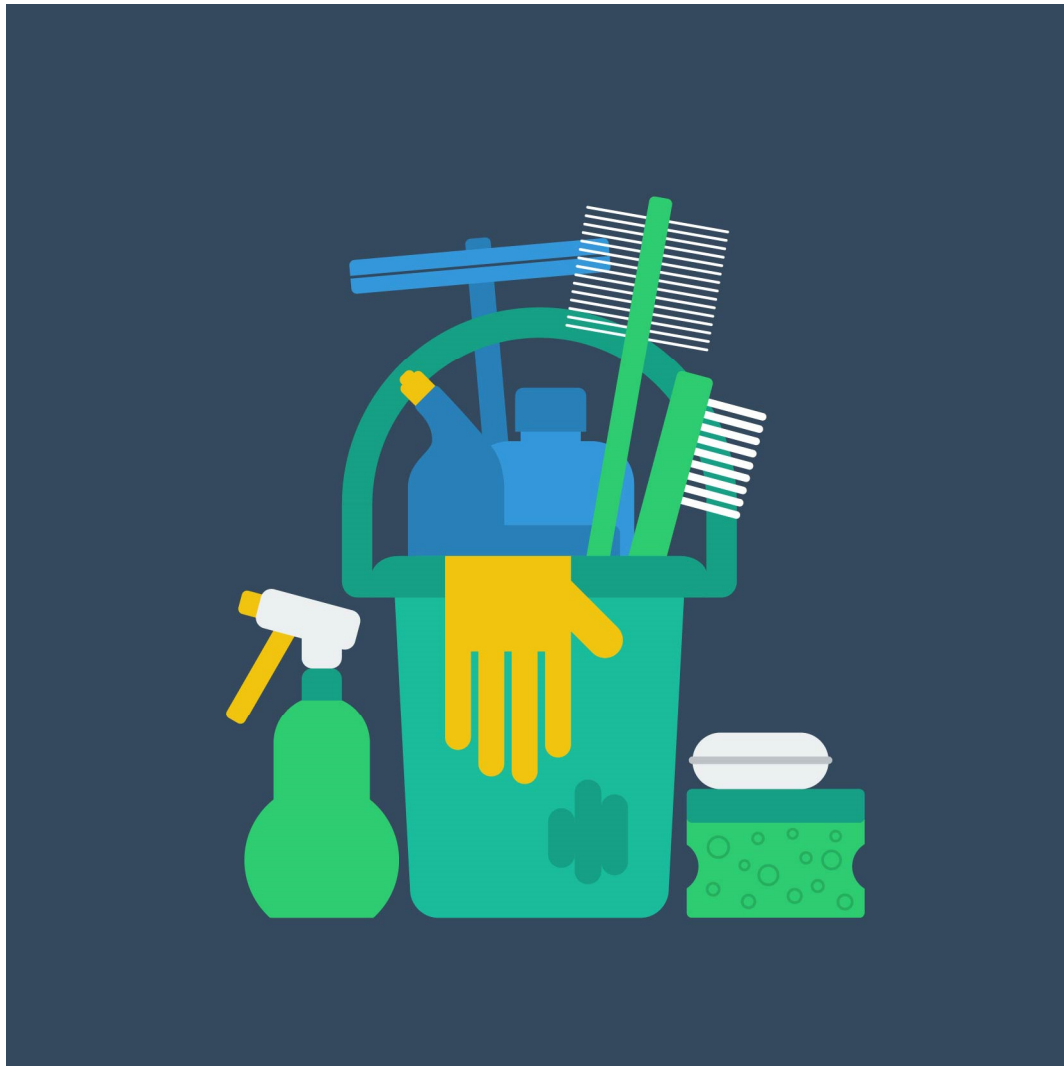

Nota 'Raadskader Huishoudelijke Hulp 2017'

n.a.v. uitspraken Centrale Raad van Beroep d.d. 18 mei 2016

Apeldoorn,
Maart 2017

Inleiding

Op 18 mei 2016 heeft de Centrale Raad van Beroep (CRvB) een viertal richtinggevende uitspraken gedaan over huishoudelijke hulp¹. De vastgestelde kaders 'Nieuwe Kaders voor Huishoudelijke Hulp' zijn op onderdelen niet in lijn met deze uitspraken. Dit vraagt om aanpassing van dit kader. Zoals aangekondigd in de raadsbrief van 29 juni 2016, waarin een eerste duiding is gegeven over de gevolgen van de uitspraken, wordt bij deze een op onderdelen aangepast beleidskader ter besluitvorming voorgelegd. Daarnaast is in dit document beschreven hoe deze aanpassing in de uitvoering gestalte krijgt. Ter kennisname wordt ook de uitwerking van dit beleidskader in de beleidsregels aangeboden.

Dit is een afwijkend besluitvormingsproces, normaal gesproken worden eerst de kaders voorgelegd en worden vervolgens, op basis van de vastgestelde kaders, de regelgeving (de beleidsregels) uitgewerkt. Echter, de schoonmaakpakketten zijn verstrekt tot 1 januari 2017, vanaf die datum zal cliënten hoe dan ook een vorm van ondersteuning moeten worden geboden. Snelheid is geboden dus. Aan de andere kant is ook zorgvuldigheid geboden bij de afweging welk alternatief het meest passend is bij de uitgangspunten van Apeldoorn en ook juridisch bestendig is, zodat het risico zo klein mogelijk is dat cliënten opnieuw met wijzigingen te maken krijgen. Om deze reden was het college van mening dat verstandig is om als gemeente Apeldoorn actief een bijdrage te leveren aan het onderzoek '*Passend en onderbouwd (lokaal) beleid voor hulp bij het huishouden*'. Dit onderzoek heeft op initiatief van het Netwerk Directeuren Sociaal Domein (NDSO) en in samenwerking met ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en 15 gemeenten, waaronder Apeldoorn, in interactieve setting plaatsgevonden. Het rapport is 28 oktober 2016 opgeleverd. Dit maakt dat niet eerder een voorstel voorgelegd kon worden.

Om deze reden heeft het college ervoor gekozen om de beleidsregels nu al, parallel aan de kaderstelling, uit te laten werken. Hierdoor kan het Wmo- loket, vooruitlopend op het nog formeel vast te stellen raadskader en beleidsregels, conform uitspraken van de CRvB ondersteuning inzetten. Per december 2016 zal dan voor nieuwe cliënten het nieuwe product, de maatwerkvoorziening 'Schoon Huis' ingezet worden in plaats van het duurdere product 'Regie op een gestructureerd huishouden' dat nu tijdelijk wordt ingezet. Vanaf 1 januari 2017, de datum waarop de schoonmaakpakketten eindigen, wordt deze cliënten (circa 1.600 cliënten) ook gelijk het nieuwe product aangeboden.

Context

Op 17 juli 2014 zijn de 'Nieuwe Kaders voor Huishoudelijke Hulp' vastgesteld. De aanleiding voor het opstellen van deze kaders waren destijds de wijzigingen in de (langdurige) zorg die per 1 januari 2015 zijn ingegaan. De wijzigingen gingen en gaan gepaard met forse bezuinigingen, voor huishoudelijke hulp ging het om een korting van 40% procent.² Dit maakte een ingrijpende wijziging nodig, een nieuwe systematiek.

De Wmo 2015 is een kaderwet die gemeenten veel beleidsvrijheid geeft. Op basis van deze beleidsvrijheid hebben gemeenten de wet uitgevoerd. Dit hebben zij op verschillende manieren gedaan, bijvoorbeeld door een deel van de ondersteuning bij het (voeren van) het huishouden als algemeen gebruikelijke voorziening aan te merken of als algemene voorziening 'particulier markt' of door in plaats van in uren in resultaten te indiceren. Veel gemeenten, waaronder ook Apeldoorn, zijn

¹ ECLI:NL:CRvB:2016:1402, ECLI:NL:CRvB:2016:1403, ECLI:NL:CRvB:2016:1404 en ECLI:NL:CRvB:2016:1419

² Later is deze korting deels, door de komst van de Huishoudelijke Hulp Toelage (HHT), in 2015 en 2016 wat lager uitgevallen. De HHT heeft het Rijk beschikbaar gesteld in 2015 en 2016 om de vraag naar huishoudelijke hulp te stimuleren om zoveel mogelijk werkgelegenheid te behouden.

ondersteuning gaan inzetten op basis van een aangepast normenkader in afwijking van het onder de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) toegepaste CIZ protocol³.

Deze wijzigingen hebben de gemoederen bij cliënten, zorgmedewerkers en aanbieders niet onberoerd gelaten. Zowel landelijk als lokaal hebben de veranderingen voor onrust gezorgd onder (medewerkers van) aanbieders van huishoudelijke hulp die failliet zijn gegaan of noodgedwongen hun contracten met gemeenten hebben opgezegd. Er zijn nieuwe aanbieders tot de markt toegetreden, medewerkers van aanbieders hebben zich verenigd in een coöperatie. Ook bedrijven die particuliere diensten aanbieden die inspelen op de veranderende vraag van mensen die langer thuis blijven wonen zijn in opkomst.

In reactie hierop heeft de Transitie Commissie Sociaal Domein, in opdracht van staatssecretaris Van Rijn, een code verantwoordelijk marktgedrag thuisondersteuning opgesteld. Het doel van deze code is mensen zo lang mogelijk thuis te laten wonen tegen een adequaat pakket aan arbeidsvoorwaarden voor medewerkers die hiertoe ondersteuning in de thuissituatie bieden. Lang niet alle gemeenten, ook Apeldoorn niet, hebben deze ondertekend. Het Rijk heeft vervolgens eind 2015 maatregelen aangekondigd om de werkgelegenheidsproblematiek in de thuiszorgsector het hoofd te kunnen bieden.⁴ Onderdeel hiervan, is een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) die als doel heeft dat gemeenten en aanbieders verplicht om op een transparante wijze tot een reëel tarief te komen.⁵ In het hoofdstuk over de inkoop wordt hier nader op ingegaan.

Ook cliënten moeten wennen aan de verandering, met name cliënten die al langere tijd huishoudelijke hulp ontvangen. In Apeldoorn is dankzij de HHT, waarmee de schoonmaakpakketten deels bekostigd worden, de verandering geleidelijk verlopen.

De veranderingen hebben landelijk geleid tot rechtszaken waardoor de ruimte in de Wmo 2015 waar uitvoering aan is gegeven door gemeenten, door rechtbanken is getoetst. Net als bij gemeenten zien we ook hier diversiteit in invulling; in vergelijkbare zaken hebben rechters van verschillende rechtbanken tegenstrijdige uitspraken gedaan. Op 18 mei 2016 is er meer duidelijkheid gekomen doordat de CRvB vier richtinggevende uitspraken heeft gedaan over huishoudelijke hulp, drie onder de Wmo 2015 en één onder de Wmo 2007. Deze uitspraken geven een kader waarbinnen gemeenten het beleid omtrent huishoudelijke hulp vorm moeten geven, de beleidsvrijheid van gemeenten wordt hierdoor ingekaderd.

Aanpak

Bij het aangepaste kader is waar mogelijk aangesloten bij de uitgangspunten en kaders zoals eerder vastgesteld in de nota 'Nieuwe Kaders voor Huishoudelijke Hulp.' Daarnaast is input uit het eerder genoemde landelijk onderzoek betrokken en is de denkrichting voor de aanpassing getoetst bij de Wmo- raad en de aanbieders van huishoudelijke hulp. Een belangrijke overweging bij het ontwikkelen van een alternatief is geweest hoe de wijzigingen zo soepel mogelijk kunnen verlopen voor cliënten, zodat zij zo min mogelijk last ondervinden van de (administratieve) wijzigingen en zij niet meerder malen in korte tijd met veranderingen geconfronteerd worden.

³ Toen huishoudelijke hulp nog onder de AWBZ viel werden de indicaties voor huishoudelijke hulp door het Centraal Indicatie Orgaan (CIZ) gesteld. Zij maakten hierbij gebruik van het CIZ protocol om te beoordelen of, en zo ja, voor hoeveel uren of klassen huishoudelijke hulp iemand in aanmerking kwam.

⁴ Kamerbrief d.d. 4 december 2015 toekomstvisie langdurige zorg en ondersteuning (<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2015/12/04/kamerbrief-over-toekomstvast-langdurige-zorg-en-ondersteuning>).

⁵ Het voorhang ontwerpbesluit hiertoe is aan de Tweede Kamer aangeboden

Leeswijzer

Deze kadernota is als volgt opgebouwd:

- In hoofdstuk 1 wordt kort het huidige kader en de huidige situatie voor huishoudelijke hulp in Apeldoorn geschetst en wordt benoemd welke onderdelen aangepast moeten worden naar aanleiding van de uitspraken van de CRvB.
- In hoofdstuk 2 wordt het aangepaste kader beschreven.
- In hoofdstuk 3 staat de wijziging van de indicaties en de communicatie aan de cliënt centraal.
- Het aangepaste kader maakt dat er een nieuw product ingekocht moest worden, in hoofdstuk 4 wordt hier op ingegaan.
- In hoofdstuk 5 wordt ingegaan op de financiële gevolgen van het aangepaste kader en het nieuw in te kopen product.
- Hoofdstuk 6 gaat in op de borging en doorontwikkeling van het aangepaste beleid.

Hoofdstuk 1: Huidig kader huishoudelijke hulp in relatie tot de uitspraken van de CRvB

Hoe is Huishoudelijke Hulp (HH) nu in Apeldoorn geregeld?

Het uitgangspunt bij het opstellen van de 'Nieuwe Kaders voor Huishoudelijke Hulp' is geweest dat Apeldoorn binnen de financiële mogelijkheden, mensen die het echt nodig hebben, de meest kwetsbare mensen, wil blijven ondersteunen met huishoudelijke hulp. Hierbij is in eerste instantie uitgegaan van een bezuinigingsopgave van 40%, welke later deels gecompenseerd is door de HHT. Anderzijds is het uitgangspunt geweest dat mensen elkaar zo veel mogelijk in eigen kring helpen, ook bij het huishouden, en dat mensen zo nodig zelf de HH betalen die ze inschakelen.⁶

Bij het uitwerken van deze uitgangspunten naar een beleidskader is de opdracht die de Wmo 2015 gemeenten geeft om cliënten te ondersteunen bij een 'gestructureerd huishouden' zo geïnterpreteerd dat de nadruk kwam te liggen op het regie voeren op het huishouden in plaats van ook het sec schoon houden van het huis wat onder de Wmo 2007 wel onder de compensatieplicht van gemeenten viel.

Deze interpretatie heeft tot een onderscheid in twee doelgroepen geleid:

1. De doelgroep van meest kwetsbare cliënten, met ernstige lichamelijke beperkingen, verstandelijke beperkingen en/of psychiatrische/ psychosociale problemen. Bij deze doelgroep zijn vaak meerdere soorten ondersteuning nodig en wordt vanuit één plan gewerkt t.b.v. het zelfstandig thuis laten wonen van de cliënt. Vaak is regievoering op het aanbrengen van structuur en/ of het meerdere keren per week ondersteunen van het laten functioneren van de huishouding nodig en kan dit niet overgenomen kan worden door familie/het netwerk. Deze groep komt in aanmerking voor de maatwerkvoorziening⁷ 'regie op een gestructureerd huishouden'.
2. De tweede doelgroep betreft mensen met voornamelijk fysieke beperkingen, veelal door ouderdom. Naast ondersteuning bij het schoonmaken is weinig tot geen andere ondersteuning nodig voor het zelfstandig wonen. De cliënt zelf of de familie/ het netwerk is in staat om de huishouding te structureren en te laten functioneren. Omdat het leven zich vooral thuis afspeelt is ook het sociale contact van belang. Voor deze mensen zijn meerdere algemene voorzieningen⁸ beschikbaar, zoals de vrijwillige hulpdienst die meegaat boodschappen doen, of het buurtrestaurant waar een maaltijd genuttigd kan worden en men tegelijk meer onder de mensen is etc. Als de algemene voorzieningen niet voldoende waren, konden mensen zelf schoonmaakondersteuning inkopen op de particuliere markt. Voor mensen met een laag inkomen heeft het Wmo- loket opdracht gekregen om een tegemoetkomingsregeling te maken. Hier is invulling aan gegeven door de schoonmaakpakketten waarbij mensen voor 8 uur ondersteuning per vier weken een bedrag van € 20,- betalen.⁹

⁶ 'Nieuwe Kaders voor Huishoudelijke Hulp' p.5.

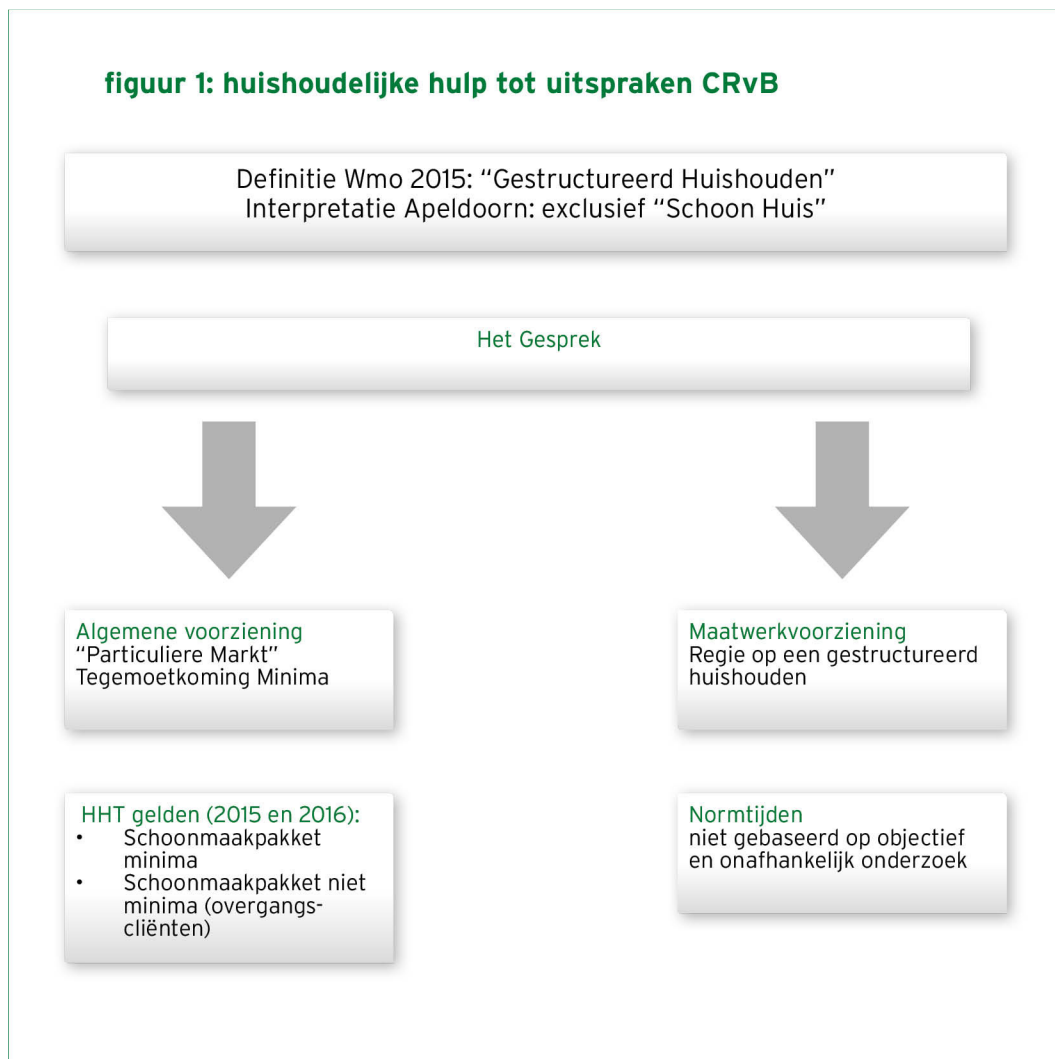
⁷ Een maatwerkvoorziening is een op behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van gebruikers afgestemd geheel van diensten en activiteiten ten behoeve van zelfredzaamheid, participatie, beschermd wonen of opvang.

Om gebruik te kunnen maken van een maatwerkvoorziening is een beschikking van of namens het college noodzakelijk.

⁸ Kenmerkend voor een algemene voorziening is dat het gaat om in beginsel vrij toegankelijke voorzieningen of activiteiten gericht op zelfredzaamheid, participatie, beschermd wonen of opvang. Een onderzoek naar behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van gebruikers is niet nodig.

⁹ De criteria om in aanmerking te komen voor het schoonmaakpakket van € 20,- zijn opgenomen in de 'Beleidsregels tegemoetkoming algemene voorziening voor schoonmaakhulp 2015/2016.

Daarnaast kon, dankzij de HHT, mensen die een indicatie voor huishoudelijke hulp hadden onder de Wmo 2007 (en die geen laag inkomen hebben) ook een schoonmaakpakket voor een bedrag van € 68,- in 2015 en voor € 81,- in 2016 worden geboden. Nieuwe cliënten die geen laag inkomen hebben en slechts schoonmaakondersteuning nodig hadden, zijn verwezen naar de 'particuliere markt'. In figuur 1 is schematisch weergegeven hoe het gemeentelijk beleid huishoudelijke hulp tot 18 mei 2016 ingericht was.

Uitspraken CRvB en de gevolgen hiervan voor het beleid en de regelgeving van Apeldoorn

De kern van de uitspraken die de CRvB op 18 mei jl. gedaan heeft is¹⁰:

- Huishoudelijke hulp is een voorziening die onder de Wmo 2015 valt.
- Toekenning in de vorm van (standaard) modules is toegestaan en wordt aangemerkt als maatwerkvoorziening.
- Normtijden in afwijking van het CIZ protocol zijn toegestaan mits deze gebaseerd zijn op objectief, onafhankelijk onderzoek naar noodzakelijke activiteiten- en de frequentie waarmee ze moeten worden verricht om het resultaat 'schoon huis' te realiseren.
- Het doorverwijzen van inwoners naar private schoonmaakondersteuning is geen algemene voorziening in de zin van de Wmo 2015.
- Huishoudelijke hulp in de vorm van een algemene voorziening is toegestaan mits uit individueel onderzoek blijkt dat dit leidt tot passende ondersteuning waarbij ook onderzocht moet worden of de voorziening betaalbaar is voor de cliënt.
- Toekenning van huishoudelijke hulp in een resultaatgebied zoals bijvoorbeeld 'een schoon en leefbaar huis' vereist een duidelijke maatstaf in de beleidsregels of een concrete beschikking.
- De eigen bijdrage voor een algemene voorziening moet worden opgenomen in de verordening (delegatie aan het college is niet toegestaan).

Als we de 'Nieuwe Kaders voor Huishoudelijke Hulp' en de uitwerking daarvan bekijken in het licht van de uitspraken van de CRvB kunnen we concluderen dat het beleid op de volgende onderdelen aanpassing vereist:

1. Een gestructureerd huishouden omvat ook het schoon houden van het huis

De CRvB heeft opheldering gegeven over de vraag of huishoudelijke hulp al dan niet onder de Wmo 2015 valt. In de zaak tegen de gemeente Utrecht is geoordeeld, dat mede gelet op geconstateerde verschillen in de rechtspraak hierover, huishoudelijke verzorging een prestatie is die onder de Wmo 2015 valt. *"De wetsgeschiedenis bevat geen enkel aanknopingspunt dat de wetgever op dit punt heeft willen breken met de Wmo en evenmin dat het voeren van een gestructureerd huishouden als bedoeld in artikel 1.1.1. van de Wmo 2015 niet mede de zorg voor het schoon en op orde houden van het huishouden zou omvatten, alsook de zorg voor het kunnen beschikken over schoon beddengoed en schone kleding."*¹¹

Geconcludeerd wordt dat onder gestructureerd huishouden ook verstaan wordt het schoon en op orde houden van het huishouden en het kunnen beschikken over schoon beddengoed en schone kleding. Als dit de participatie en/ of zelfredzaamheid in de weg staat heeft de gemeente een taak de cliënt hierin ondersteuning te bieden als deze zelf en/of met zijn of haar netwerk niet in een oplossing kan voorzien.

2. Huishoudelijke Hulp in de vorm van een algemene voorziening is onder voorwaarden toegestaan, de particuliere markt is geen algemene voorziening.

De CRvB heeft bevestigd dat huishoudelijke hulp zowel aangeboden mag worden in de vorm van een algemene voorziening als in de vorm van een maatwerkvoorziening. Wel heeft de CRvB voorwaarden gesteld aan de algemene voorziening: de gemeente moet een contract afgesloten hebben met de

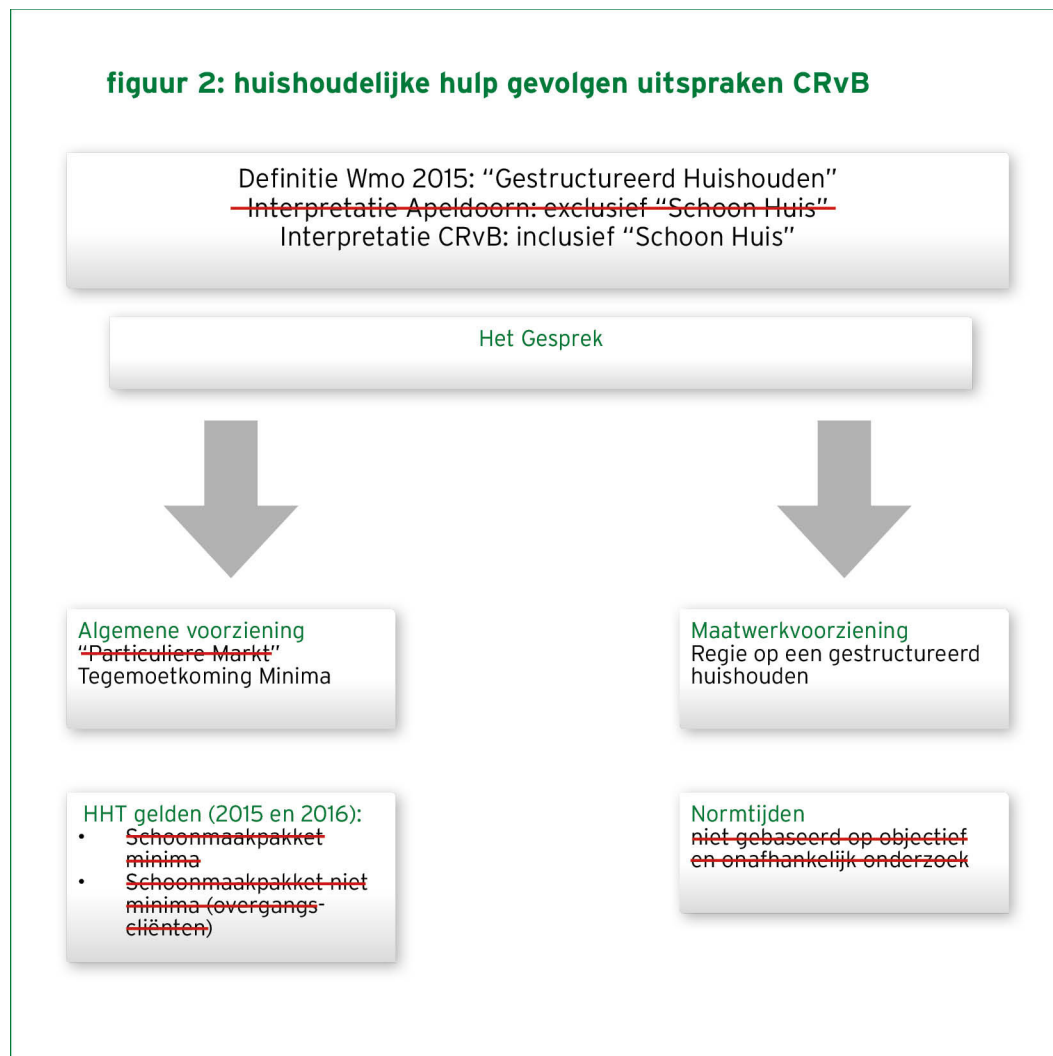
¹⁰ VNG ledenbrief d.d. 20 juli 2016

¹¹ ECLI:NL:CRVB:2016:1403 paragraaf 5.7

zorgaanbieders en mag het regelen daarvan niet geheel aan de client overlaten. Ook moet de algemene voorziening financieel passend zijn voor de cliënt. Dit betekent dat verwijzen naar de 'particuliere markt' niet meer is toegestaan.

3. Indiceren in afwijking van het CIZ protocol mag, mits de normtijden gebaseerd zijn op objectief, onafhankelijk onderzoek.

Als uit onderzoek vast is komen te staan dat ondersteuning noodzakelijk is bij het schoon houden van het huis en/ of het voeren van een huishouden dient het aantal te verstrekken uren ondersteuning gebaseerd te zijn op objectief, onafhankelijk, geen belang bij de uitkomst hebbende derden verricht onderzoek. Gemeenten, zo ook, Apeldoorn hebben sinds huishoudelijke hulp onder de Wmo valt (2007) de normtijden die het CIZ hanteerde bijgesteld. Dit is gedaan op basis van praktijkervaringen en in overleg met Wmo- raad en aanbieders. De CRvB heeft geoordeeld dat dit niet objectief en onafhankelijk is. In figuur 2 is schematisch weergegeven op welke onderdelen het beleid huishoudelijke hulp in Apeldoorn niet in lijn is met de uitspraken van de CRvB.

Hoofdstuk 2: Het alternatief, het aangepaste kader en de uitwerking daarvan in regelgeving

In dit hoofdstuk worden de mogelijkheden die de gemeente heeft om het beleid en regelgeving aan te passen conform de uitspraken van de CRvB geschetst en wordt de afweging inzichtelijk gemaakt die geleid heeft tot dit wijzigingsvoorstel van het Apeldoorns beleid. Bij deze afweging zijn we uitgegaan van de inrichtingsvarianten voor huishoudelijke hulp die landelijk in de praktijk het meeste voorkomen. Uit het onderzoek *'Passend en onderbouwd (lokaal) beleid voor hulp bij het huishouden'* blijkt dat gemeenten voor 1 of een combinatie van onderstaande 4 inrichtingsvarianten kiezen:

1. Algemene voorziening (niet zijnde particuliere markt);
2. Maatwerk, indicatie in losse activiteiten, CIZ protocol (zoals het vroeger was);
3. Maatwerk, indicatie in modules, basis + als nodig aanvullende uren op maat;
4. Maatwerk, indicatie resultaatgericht.

Deze vier varianten hebben ieder voor- en nadelen, per variant wordt daar hieronder op ingegaan. Daarbij wordt bezien welke variant het beste past binnen de bestaande uitgangspunten huishoudelijke hulp.

Variant 1: Algemene voorziening

In principe is een algemene voorziening toegestaan, echter de 'particuliere markt' is geen algemene voorziening, verwijzing hierheen is dus niet toegestaan. Gemeenten moeten een contract afsluiten met aanbieders. De gemeente Apeldoorn kan dus overwegen alsnog contracten met aanbieders af te sluiten voor een algemene voorziening schoonmaakhulp, bijvoorbeeld (een variant op) de schoonmaakkpakketten. Wel moeten daarbij de voorwaarden die de CRvB verduidelijkt heeft in acht genomen worden.

Het kenmerk van een algemene voorziening is dat deze in principe vrij toegankelijk is voor iedereen. Gevolg hiervan kan zijn dat mensen die het eigenlijk niet nodig hebben gebruik maken van de algemene voorziening. Gezien de aard van de ondersteuning, huishoudelijke hulp, is het aannemelijk dat het gebruik van de algemene voorziening dan fors zal toenemen. De gemeente mag ook een algemene voorziening inrichten voor een specifieke doelgroep. Door middel van een 'lichte toets' kijkt de aanbieder dan of iemand tot de specifieke doelgroep behoort. Gedacht moet worden aan het toetsen op algemene eigenschappen bijvoorbeeld of iemand een inwoner van Apeldoorn is en of iemand een bepaalde leeftijd heeft, b.v. 75+. Als aan deze kenmerken wordt voldaan, kan iemand gebruik maken van de algemene voorziening. Hoewel het hier enigszins te beïnvloeden is wie er in aanmerking komt voor de algemene voorziening, bestaat ook hier het risico dat mensen die het niet nodig hebben er gebruik van maken en het aantal cliënten (aanzienlijk) stijgt.

Tot de uitspraken van de CRvB stond hier als voordeel tegenover dat de uitvoeringskosten lager zijn dan bij een maatwerkvoorziening omdat maatwerkonderzoek naar iemand zijn behoeften, persoonskenmerken etc. niet nodig is. Dit voordeel wordt teniet gedaan doordat de CRvB geoordeeld heeft dat de gemeente zich er wel van moet vergewissen of de algemene voorziening voldoende passend is voor een specifieke cliënt. Passend in de zin van of het voldoende ondersteuning biedt, zo niet, dan is aanvullende maatwerkondersteuning nodig. Daarnaast gaat het erom dat de algemene voorziening financieel passend is voor de cliënt. Als er voor de algemene voorziening een eigen bijdrage gevraagd wordt, moet de gemeente deze in de Verordening vastleggen, dit geldt ook voor een eventuele korting op de eigen bijdrage en wie er voor deze korting in aanmerking komen. Daarnaast moet de gemeente beoordelen of de eigen bijdrage ook daadwerkelijk door de client betaald kan worden. Dit vraagt ook een onderzoek en dus capaciteit van het Wmo- loket. Een kanttekening hierbij is dat de CRvB niet heeft aangegeven hoe gemeenten moeten toetsen of een algemene voorziening financieel toegankelijk is voor een cliënt. Er is meer jurisprudentie nodig

om hier duidelijkheid over te krijgen. Tot slot kan een eigen bijdrage die gevraagd wordt voor een algemene voorziening leiden tot cumulatie van eigen bijdragen als de cliënt naast huishoudelijke hulp ook een andere vorm van Wmo ondersteuning krijgt, bijvoorbeeld begeleiding. Dit omdat de eigen bijdrage voor een algemene voorziening, in tegenstelling tot de eigen bijdrage van een maatwerkvoorziening, niet door het CAK vastgesteld, geïnd en gemaximeerd wordt.

Variante 2: Maatwerk, indicatie in losse activiteiten, CIZ protocol

Een andere mogelijkheid is om huishoudelijke hulp als maatwerkvoorziening te verstrekken. Tijdens het gesprek wordt heel precies gekeken wat iemand zelf kan, wat het netwerk (indien aanwezig) kan en wat vrijwilligers en/ of algemene voorzieningen kunnen bijdragen en wat de gemeente tot slot (aanvullend) aan ondersteuning biedt. Dit sluit aan bij het uitgangspunt dat huishoudelijke hulp beschikbaar moet zijn voor wie het echt nodig heeft en dat ondersteuning op maat geboden wordt. Anderzijds is dit arbeidsintensief voor de uitvoering, wat leidt tot hogere administratieve lasten. Bij iedere cliënt moet op detailniveau, per activiteit (ramen lappen, toilet schoonmaken, stofzuigen etc.) bepaald worden wat iemand zelf of met het netwerk kan oplossen en wat er aanvullend vanuit maatwerk nodig is. De eigen bijdrage valt, in tegenstelling tot een eventuele eigen bijdrage algemene voorziening, binnen het CAK systeem, waardoor cumulatie van eigen bijdragen gemaximeerd is. Ook hoeft de gemeente geen toets uit te voeren of de eigen bijdrage voor de cliënt te betalen is, dit valt immers binnen het CAK systeem.

Bij deze variante worden de normtijden van het CIZ protocol gebruikt. Bij het toepassen van deze normtijden zou het gemiddeld aantal uren huishoudelijke hulp op 11 uur per 4 weken uitkomen. Dit zou een toename van het aantal uren per cliënt betekenen ten opzichte van voor de decentralisaties. Als we kijken naar het verschil in aantal verstrekte uren in 2014 ten opzichte van het heden, zien we dat het gemiddeld aantal verstrekte uren gelijk is gebleven. De ene cliënt heeft meer gekregen ten opzichte van 2014, de ander minder. Het toepassen van het CIZ protocol zou dan betekenen dat cliënten aanzienlijk meer uren ondersteuning krijgen ten opzichte van nu, maar ook ten opzichte van 2014. Ten opzichte van 2006 zijn er nu meer apparaten die ons het werk uit handen nemen, bijvoorbeeld de robotstofzuiger en ergotherapeutische hulpmiddelen. Daarnaast is het huishouden meer een voorwaarde geworden om te participeren en geen doel op zich. In de landelijke impactanalyse wordt voorgesteld om tot een alternatief van het CIZ protocol te komen dat past bij deze tijd. Op dit moment is nog niet duidelijk of dit alternatief er daadwerkelijk gaat komen, en zo ja, op welke termijn.

Variante 3: Maatwerk met basismodule 'Schoon Huis' zo nodig aangevuld met uren op maat

Een variante op het indiceren in losse activiteiten is het indiceren in de vorm van een basismodule zo nodig aangevuld met aanvullende uren op maat. Schoonmaakactiviteiten die doorgaans verricht moeten worden zijn gebundeld in de basismodule 'Schoon Huis'. Als blijkt dat iemand niet zelfstandig of met behulp van zijn of haar netwerk in staat is om het huis schoon te houden, wordt de basismodule aangeboden. Uit onderzoek¹² is gebleken dat cliënten vaak wel mensen in hun omgeving hebben die delen van het schoonmaakwerk voor hun rekening willen en kunnen nemen. Dit heeft echter vaak geen structureel karakter. Cliënten krijgen bij deze variante een aantal uren toegekend waarmee het resultaat 'Schoon Huis' kan worden bereikt. Op basis van objectief, onafhankelijk onderzoek is vast komen te staan welke activiteiten met welke frequentie verricht moeten worden om dit resultaat te bereiken. Vervolgens is op basis van tijdsmetingen onderzocht hoeveel tijd het een huishoudelijke hulp kost deze taken uit te voeren. Hier is 105 uur per jaar voor nodig, dit is inclusief 19 uur indirecte tijd (tijd voor aankomst/ vertrek, administratie en voor sociaal contact).

¹² 'Normering van de basisvoorziening 'Schoon Huis' empirisch onderzoek uitgevoerd door KPMG Plexus en HHM.

Als de cliënt mensen uit het netwerk kan inschakelen voor delen van het schoonmaakwerk die binnen de basismodule vallen, wordt dit niet in mindering gebracht op het aantal basisuren. Cliënten mogen deze uren dan voor schoonmaakwerkzaamheden inzetten die zij zelf belangrijk vinden en die buiten de basismodule vallen. Als tijdens Het Gesprek blijkt dat de ondersteuning uit de basismodule niet voldoende is omdat er bijvoorbeeld ernstige fysieke beperkingen en/ of regieproblemen bij het voeren van een huishouden zijn, wordt extra tijd op maat ingezet. Het voordeel van deze variant is dat alleen die mensen in aanmerking komen die dat echt nodig hebben. Anderzijds, als vastgesteld is dat ondersteuning nodig is, wordt de ondersteuning in de vorm van een basismodule aangeboden in plaats van in losse activiteiten, hierdoor zijn er lagere uitvoeringskosten dan bij variant 2. Tot slot heeft de cliënt de vrijheid de ondersteuning in te zetten voor die schoonmaakactiviteiten die hij/ zij belangrijk vindt.

Variant 4: Maatwerk, indicatie resultaatgericht

Tot slot de variant resultaatgericht indiceren. Voor beide vormen van indiceren, in uren of in resultaten, heeft de CRvB geoordeeld dat het voor de client duidelijk moet zijn welke concrete activiteiten er verricht worden en in welke frequentie om het resultaat 'Schoon Huis' te bereiken. Voor een urensysteem geldt daarnaast dat de tijd per activiteit of module objectief en onafhankelijk onderbouwd moet zijn. Bij het indiceren in resultaten heeft de CRvB niet geoordeeld dat er ook een tijd per activiteit of module geïndiceerd moet worden.

Als voordeel van resultaatgericht indiceren wordt vaak genoemd dat de aanbieder de beschikbare tijd kan verdelen over de cliënten naar behoefte, bij de één wordt het huis nu eenmaal viezer dan bij de ander. Echter nu bepaald is dat duidelijk moet zijn welke activiteiten in welke frequentie aan de client verstrekt wordt, lijkt dit systeem onder druk komen te staan want het indiceren in activiteiten maakt dat een aanbieder minder vrijheid krijgt om uit te middelen tussen cliënten, de activiteiten en frequentie staan immers vast. Hiermee komen een urensysteem en een systeem in resultaten in de praktijk dicht bij elkaar te liggen. Het voordeel van het indiceren in uren of modules voor de cliënt is dat hij/ zij beter weet waar hij/ zij aan toe is, ofwel het geeft meer rechtszekerheid. Daarnaast sluit indiceren in uren of modules aan bij de huidige administratieve systemen zoals I- Wmo en bij de systematiek van het CAK. Uiteraard is dit niet van doorslaggevende aard omdat systemen ondersteunend en niet leidend zijn. De werkelijkheid op dit moment is echter wel dat zowel bij resultaatgericht indiceren, maar ook bij de algemene voorziening er handmatig een administratie bijgehouden moet worden wat extra administratieve lasten met zich meebrengt. Tot slot, is bij andere gemeenten gebleken dat de overstap naar resultaatgericht indiceren wennen is voor cliënten omdat dit anders is dan zij gewend zijn. Gezien de beroering rond de huishoudelijke hulp de laatste tijd, lijkt dit niet het moment om de overstap naar resultaatgericht indiceren en financieren te maken.

In de bijlage is een tabel opgenomen waar de voor- en nadelen van de hierboven beschreven scenario's schematisch zijn weergegeven.

Conclusie

Als we de in kaart gebrachte voor- en nadelen van de verschillende varianten afzetten tegen de eerder vastgestelde uitgangspunten kan geconcludeerd worden dat variant 1, de algemene voorziening afvalt omdat deze geen recht doet aan het uitgangspunt dat huishoudelijke hulp beschikbaar moet zijn voor mensen die het echt nodig hebben. Daarnaast weegt mee dat in deze variant het risico op cumulatie van eigen bijdragen aanwezig is.

Blijven er 3 maatwerkvarianten over. Alle drie deze varianten sluiten aan bij het uitgangspunt dat ondersteuning ingezet moet worden voor diegenen die het echt nodig hebben. Variant 2 biedt het meest specifieke maatwerk, maar dit leidt ook tot meer kosten in de uitvoering waardoor er minder middelen beschikbaar zijn voor de daadwerkelijke ondersteuning. Daarnaast past het huidige normenkader van de CIZ dat hier toegepast wordt niet goed bij de deze tijd. Blijven variant 3 en 4 als

optie over. Variant 3 geeft de meeste rechtszekerheid aan de cliënt en geeft op een positieve manier een prikkel om het eigen netwerk in te schakelen (als netwerk taken overneemt, kan huishoudelijke hulp andere taken doen die buiten de module vallen). Variant 4 stimuleert ook de inzet van het eigen netwerk. In deze variant wordt dat deels gedreven vanuit een (financiële) prikkel voor de aanbieder. Tot slot, is het geen goede timing om nu voor huishoudelijke hulp over te stappen naar een systeem van resultaatgericht indiceren.

Objectief, onafhankelijk onderzoek normtijden

Voorwaarde aan het werken met variant 3, maatwerk in de vorm van een basismodule met zo nodig aanvullende uren is dat de uren gebaseerd moeten zijn op objectief onafhankelijk onderzoek. De gemeente Utrecht werkt met de inrichtingsvariant maatwerk in modules en heeft KPMG Plexus en Bureau HHM opdracht gegeven een norm voor de basismodule 'Schoon Huis' vast te stellen.¹³ De aanpak is als volgt geweest, eerst is er een expertgroep gevormd met onafhankelijke experts op het gebied van huishoudelijke hulp, facilitaire schoonmaak, hygiëne en veiligheid. Deze expertgroep heeft vastgesteld welke activiteiten nodig zijn om het resultaat te bereiken van een schoon en leefbaar huis dat niet vervuult en geen gezondheidsrisico's kent voor bewoners. Per activiteit heeft de expertgroep een norm uitgesproken over de frequentie waarmee dit moet plaatsvinden. Vervolgens is praktijkonderzoek gedaan om de tijdsduur per activiteit te toetsen. De metingen hebben plaatsgevonden in Utrecht en in twee andere gemeenten, Emmen en Haarlem. Daarnaast zijn interviews gevoerd met cliënten die de Utrechtse basisvoorziening 'Schoon Huis' ontvangen. Tot slot is er een klankborggroep betrokken geweest die bestond uit een divers gezelschap cliënt vertegenwoordigende organisaties, enkele ervaringsdeskundigen, een cliënt en een Wmo-consultant. Uit dit onderzoek is gebleken dat er 105 uur (inclusief 19 uur indirecte tijd) op jaarbasis nodig is voor de basisvoorziening 'Schoon Huis'. Voorgesteld wordt om bij de inrichting van de Apeldoornse basismodule 'Schoon Huis' aansluiting te zoeken bij de definiëring van Utrecht en dezelfde normering toe te passen die door een objectieve, onafhankelijke partij is onderzocht. Mocht een cliënt aanvullende uren op maat nodig hebben, dan worden de normtijden van het CIZ aangehouden. In de beleidsregels, met als onderdeel daarvan het onderzoek 'Normering van de basisvoorziening 'Schoon Huis'', is nader uitgewerkt wanneer iemand in aanmerking komt voor de basismodule, zo nodig aangevuld met aanvullende uren op maat. In figuur 3 op de volgende bladzijde is schematisch aangegeven hoe het beleid huishoudelijke hulp eruit komt te zien als er voor het door het college voorgestelde alternatief wordt gekozen.

De raad besluit:

- Als alternatief voor 'de particuliere markt en de schoonmaakpakketten' eenvoudige huishoudelijke hulp (alleen schoonmaken) aan te bieden als maatwerkvoorziening in de vorm van een basismodule 'Schoon Huis' die zo nodig aangevuld wordt met uren op maat bijvoorbeeld als er meer schoonmaakondersteuning nodig is als gevolg van ernstige beperkingen of als er naast schoonmaak een ander resultaat behaald moet worden, bijvoorbeeld het ondersteunen bij het organiseren van het huishouden;
- Bij de basismodule 'Schoon Huis' de normtijden aan te houden die door objectief onafhankelijk onderzoek (HHM en KPMG) in opdracht van de gemeente Utrecht zijn vastgesteld;
- Bij de aanvullende uren op maat de normtijden uit het CIZ protocol te hanteren.

¹³ Normering van de basisvoorziening 'Schoon Huis' d.d. 12 augustus 2016

figuur 3: Aanpassing beleid n.a.v. uitspraken CRvB

Definitie Wmo 2015: "Gestructureerd huishouden"
inclusief "Schoon Huis"

Het Gesprek

Basis: Maatwerk "Schoon Huis"

- Realiseren "Schoon Huis"
- 105 uur op jaarbasis (gebaseerd op objectief, onafhankelijk onderzoek)

Aanvullende uren op maat

1. Aanvullende uren "Schoon huis":
 - Een hoger niveau van hygiene of schoonhouden realiseren;
 - Het klaarzetten of bereiden van maaltijden;
 - Beschikken over schoon beddengoed en schone kleding.
2. Aanvullende uren Regie op een gestructureerd huishouden:
 - Het organiseren van huishoudelijke taken.
 - Het thuis zorgen voor kinderen onder de 6 jaar.

Hoofdstuk 3: Wat betekent dit voor de cliënten, aanbieders en Wmo- loket?

Wat betekent de wijziging voor cliënten?

Het uitgangspunt is cliënten zo min mogelijk hinder van de wijziging te laten ondervinden. Toch zal een aantal cliënten met wijzigingen te maken krijgen, die in veel situaties ten gunste van de client uitpakken. Hieronder wordt per cliëntgroep aangegeven welke gevolgen de wijziging heeft en hoe hierover gecommuniceerd wordt:

- **Cliënten die verwezen zijn naar de ‘particuliere markt’**

Voor cliënten die eerder verwezen zijn naar de ‘particuliere markt’ geldt dat zij misschien in aanmerking komen voor de maatwerkvoorziening ‘Schoon Huis’ indien nodig aangevuld met aanvullende uren op maat.

Communicatie:

Een persoonlijke mailing is niet mogelijk omdat niet bijgehouden is welke mensen naar de ‘particuliere markt’ verwezen zijn. Om deze mensen toch te bereiken en te informeren over de wijziging worden er diverse communicatiemiddelen ingezet. Zo wordt er een bericht op de gemeentelijke website geplaatst, in de krant ‘Samen Goed voor Elkaar’ en in de Nieuwsbrief Apeldoorn deze Week. Ook wordt er aan de lokale media een persbericht gestuurd.

- **Cliënten die nu een schoonmaakpakket hebben (minima en niet minima)**

De schoonmaakpakketten eindigen per 1 januari 2017. De niet minima die nu een schoonmaakpakket ontvangen en daarvoor een bedrag van € 81,- per 4 weken betalen, hadden op basis van het oorspronkelijke beleid met ingang van 1 januari 2017 zelf schoonmaakhulp moeten regelen en (volledig) zelf moeten betalen op de ‘particuliere markt’. Deze cliënten komen als gevolg van de beleidswijziging in aanmerking voor de maatwerkvoorziening ‘Schoon Huis’. Ook de minima die nu € 20,- per 4 weken betalen voor hetzelfde schoonmaakpakket komen hiervoor in aanmerking. Concreet betekent dit dat mensen hulp kunnen blijven ontvangen voor nagenoeg hetzelfde aantal uren (1 uur per jaar meer), bij dezelfde aanbieder.

De wijziging van het schoonmaakpakket (algemene voorziening) naar de maatwerkvoorziening ‘Schoon Huis’ kan wel gevolgen hebben voor de eigen bijdrage die cliënten betalen. De berekening en inning van eigen bijdrage (€ 20,- of € 81,-) voor de schoonmaakpakketten liep niet via het CAK. Bij maatwerkvoorzieningen wordt de eigen bijdrage door het CAK vastgesteld en geïnd.

Als iemand voor meerdere Wmo voorzieningen een eigen bijdrage verschuldigd is, wordt door het CAK cumulatie van eigen bijdragen voorkomen. Het maximum bedrag dat een cliënt aan eigen bijdrage betaald is vastgesteld op basis van het inkomen, de gezinssamenstelling en de leeftijd.

Gemeenten mogen in het kader van de Wmo alleen via het CAK het inkomen meenemen bij toekenning van maatwerkvoorzieningen. Het Wmo- loket beschikt niet over inkomensgegevens van cliënten en het CAK mag deze niet verstrekken. Om deze reden is niet vooraf, door de gemeente, per cliënt niet exact te zeggen wat cliënten aan eigen bijdrage gaan betalen en of dit meer of minder is dan het bedrag dat zij nu betalen voor het schoonmaakpakket. Mensen kunnen dit zelf, met de rekentool op de website van het CAK uitrekenen. In zijn algemeenheid is te zeggen dat mensen met een laag inkomen iets minder gaan betalen. Mensen met een hoger inkomen, die meerder voorzieningen hebben waarvoor zij een eigen bijdrage betalen, gaan er ook op vooruit. Met name cliënten die een hoger inkomen hebben en geen andere vormen van Wmo ondersteuning ontvangen gaan meer eigen bijdrage (de kostprijs) betalen voor huishoudelijke hulp. Zij zullen hier om deze reden mogelijk vanaf zijn en besluiten zelf huishoudelijke hulp in te kopen.

Daarnaast worden de eigen bijdragen Wmo zeer waarschijnlijk vanaf 1 januari 2017 van rijkswege verlaagd. Iedereen gaat dan iets minder betalen. De eigen bijdrage voor meerpersoonshuishoudens, niet-AOW gerechtigde leeftijd (65-) met een inkomen tot € 35.000,- wordt € 0,-.¹⁴ Gemeenten worden hiervoor financieel gecompenseerd.

Communicatie:

Cliënten die nu een schoonmaakpakket ontvangen, krijgen een beschikking waarin de basismodule 'Schoon Huis' wordt toegekend. Het gesprek dat met deze cliënten in 2015 of 2016 is gevoerd vormt de basis van dit besluit. Deze mensen worden niet opnieuw opgeroepen voor een gesprek. Daarnaast ontvangen zij een bijlage met toelichting in de vorm van een stroomschema waarin zij eenvoudig kunnen zien wat de wijziging voor hun betekent. Bij eventuele vragen over de wijziging kunnen mensen bij het Wmo-loket terecht.

- **Cliënten die nu de maatwerkvoorziening 'regie op een gestructureerd huishouden' hebben**

Cliënten die nu de maatwerkvoorziening 'Regie op een gestructureerd huishouden' ontvangen blijven deze ontvangen tot de datum waarop hun indicatie afloopt. Daarna zullen zij geherïndiceerd worden op basis van de nieuwe beleidsregels.

Communicatie:

Omdat er voor deze groep cliënten niets wijzigt sturen we hen geen persoonlijke brief, mochten er toch veel vragen komen, dan zal alsnog een brief gestuurd worden om mensen te informeren dat er voor hen niets veranderd.

Wat betekent de wijziging voor aanbieders?

Voor aanbieders geeft het meer zekerheid over de afname van hun diensten, daar waar een deel van de cliënten met ingang van 1 januari 2017 zelf de huishoudelijke hulp zou moeten inkopen, blijven zij nu in aanmerking komen voor ondersteuning door de gemeente.

¹⁴<https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-volksgezondheid-welzijn-en-sport/documenten/kamerstukken/2016/10/05/kamerbrief-over-maatregel-tegemoetkoming-eenverdienerhuishoudens-met-een-chronisch-zieke-partner>

Hoofdstuk 4: Inkoop van de maatwerkvoorziening ‘Schoon Huis’

De gemeente Apeldoorn heeft op basis van de regionale ‘Raamovereenkomst maatwerkvoorzieningen Wmo 2015’ de bouwsteen ‘Regie op een gestructureerd huishouden’ ingekocht. Deze bouwsteen wordt ingezet als naast schoonmaakondersteuning ook hulp nodig is bij het organiseren van het huishouden. Naast deze regionale Raamovereenkomst is een Apeldoornse overeenkomst van kracht, de ‘Overeenkomst Voor uitvoering van de Voorziening Hulp bij het Huishouden in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning’. Deze overeenkomst loopt tot 1 januari 2018. Op basis van deze overeenkomst is op 21 oktober 2014 het plan voor de HHT vastgesteld (de schoonmaakpakketten). Voor ‘schoonmaakhulp’ is toen niet ingekocht omdat bij de vaststelling van de ‘Nieuwe Kaders Huishoudelijke Hulp’ besloten was deze vorm van ondersteuning met ingang van 1 januari 2015 niet langer te verstrekken.

Echter nu, als gevolg van de uitspraken van de CRvB, voorgesteld wordt schoonmaakhulp in de vorm van een maatwerkvoorziening ‘Schoon Huis’ te herintroduceren, rees de vraag hoe deze zo spoedig mogelijk ingekocht kon worden?

De gemeente heeft dus nog een contract met de aanbieders van huishoudelijke hulp dat loopt tot 1-1-2018 en op grond waarvan tot 1-1-2015 HH1 en HH2 is ingekocht. Vanaf 1 januari 2015 is dit contract ‘leeggelopen’ en overgegaan naar de bouwsteen ‘Regie op een gestructureerd huishouden’, naar de schoonmaakpakketten en de ‘particuliere markt’. Om te realiseren dat de maatwerkvoorziening ‘Schoon Huis’ zo snel mogelijk beschikbaar komt, zijn op basis van dit bestaande contract nieuwe afspraken gemaakt met de aanbieders van huishoudelijke hulp. Er is anticiperend op de AMvB inkoop Wmo¹⁵ een kostprijs uitvraag gedaan bij de huidige aanbieders. Bij deze uitvraag is de gemeente anders te werk gegaan dan voorheen, rekening houdend met de AMvB inkoop Wmo. Waar in het verleden met de aanbieders afzonderlijk van elkaar werd onderhandeld over het tarief, heeft de gemeente nu een identieke uitvraag gedaan onder alle aanbieders.

Daarbij waren de kostprijsbepalende elementen (waaronder inschaling, werkgeverslasten, overhead, marge, productiviteit) voorgeschreven. Vervolgens is door de gemeente per element een interpretatie gemaakt van de uiteenlopende gegevens van de aanbieders, en per element een vaststelling gemaakt. Deze interpretaties en vaststellingen zijn voorafgaand aan het vaststellen van het uurtarief nog voorgelegd aan alle aanbieders. Aanbieders hebben daar zowel schriftelijk als in een plenaire bijeenkomst op kunnen reflecteren. Daarna is door de gemeente, onder voorbehoud van instemming door het college, een reëel, marktconform tarief vastgesteld. Dit is een uurtarief van € 22,80. Op basis van dit uurtarief kan de maatwerkvoorziening ‘Schoon Huis’ worden ingezet.

¹⁵ Voor meer informatie over deze AMvB: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/besluiten/2016/06/21/besluit-houdende-regels-ter-waarborging-van-een-goede-verhouding-tussen-de-prijs-voor-de-levering-van-een-voorziening-en-de-eisen-die-words-gesteld-aan-de-kwaliteit-van-de-voorziening-en-de-continuïteit-in-de-hulpverlening-tussen-de-client-en-de-hulpverlener>

Hoofdstuk 5: Financiële gevolgen

In dit hoofdstuk wordt een beeld gegeven van wat de effecten zijn van de beleidswijziging op de beschikbare financiële middelen voor huishoudelijke hulp en of deze toereikend zijn. Tevens wordt ingegaan op de vraag of de overige inrichtingsvarianten die beschreven zijn in hoofdstuk 2 vanuit financieel oogpunt voor- of nadeliger zijn dan het voorgestelde scenario.

Beschikbaar budget

Het totale budget dat beschikbaar is voor huishoudelijke hulp bedraagt circa 6 miljoen. Dit budget bestaat uit de uitkering die de gemeente van het Rijk ontvangt en uit de inkomsten uit eigen bijdragen die cliënten betalen voor huishoudelijke hulp. Daarnaast ontvangt de gemeente vanaf 2017 een hogere integratie uitkering Wmo met aanvullende rijksmiddelen voor de verbetering van de arbeidsmarktpositie van specifieke doelgroepen (voorheen HHT- middelen).

Het prognosticeren van de verwachte lasten en baten is niet eenvoudig, dit maakt dat de kans op afwijkingen ten opzichte van de prognose aanwezig is. Een oorzaak is dat de in- en uitstroom van cliënten niet goed is te voorspellen. Cliënten zijn in 2015 en 2016 van de oude voorziening huishoudelijke hulp overgegaan naar regie op een gestructureerd huishouden of naar de schoonmaakpakketten. Wij weten echter niet hoeveel cliënten gebruik willen maken van de nieuwe maatwerkvoorziening 'Schoon Huis'.

De keuze van de cliënten zal voor een deel worden bepaald door de eigen bijdrage die zij gaan betalen. Sommige cliënten zullen minder eigen bijdrage gaan betalen. Dat zal vooral gelden voor cliënten met een laag inkomen die al een eigen bijdrage betalen voor een andere voorziening in de Wmo. De bijdrage zal niet verder stijgen als een cliënt al aan de maximum grens van de eigen bijdrage zit (cumulatie is gemaximeerd). Anderzijds kunnen mensen met een hoger inkomen met weinig of geen andere Wmo voorzieningen juist meer eigen bijdrage gaan betalen. Welke keuze cliënten maken als gevolg van de wijziging in de eigen bijdrage, is niet goed te voorspellen. Hierdoor zijn naast de lasten ook de inkomsten die de gemeente uit eigen bijdragen ontvangt ook niet exact te voorspellen.

We moeten er dus rekening mee houden dat in de praktijk de werkelijke lasten en baten af zullen wijken van de berekeningen waarop deze nota is gebaseerd

Gevolgen beleidswijziging op het budget

Cliënten die de gemeente dankzij de tijdelijke HHT middelen in 2015 en 2016 een schoonmaakpakket heeft kunnen bieden, het betref hier de niet- minima (pakket 8 uur per 4 weken ad € 81,-) zouden op basis van het oorspronkelijke beleid vanaf 1 januari 2017 zelf huishoudelijke hulp moeten inkopen op de 'particuliere markt'. Op basis van het aangepaste beleid komen zij in aanmerking voor de maatwerkvoorziening 'Schoon Huis'. Momenteel ontvangen circa 625 cliënten (van de in totaal ongeveer 3370 cliënten incl. PGB) een schoonmaakpakket van € 81,-. Uitgaande van dit aantal cliënten, het nieuwe tarief ad € 22,80 per uur, de urennorm van 105 uur per client op jaarbasis en een schatting van de inkomsten uit eigen bijdragen, leidt deze beleidswijziging tot een toename aan kosten van circa € 800.000,--per jaar.

Deze hogere lasten worden in 2017 voor een deel opgevangen binnen onze budgetten (€ 300.000,00) en deels door de hogere integratie uitkering Wmo (ruim € 233.000). Het resterende tekort proberen we binnen de totale budgetten die het Rijk ter beschikking heeft gesteld op te vangen. Mocht dat niet lukken dan melden wij u dat in de tussentijdse rapportage.

De financiële uitkomst op de langere termijn is lastig te voorspellen. We zien twee trends, enerzijds is de vraag naar huishoudelijke hulp vanuit de Wmo afgenomen omdat de ouderen die voorheen een

beroep zouden doen op huishoudelijke hulp vaak al huishoudelijke hulp hadden voordat zij het zelf niet meer (volledig) kunnen. Zij doen dan geen beroep uit de Wmo. Anderzijds blijven mensen langer thuis wonen en is er sprake van vergijzing waardoor de vraag naar huishoudelijke hulp mogelijk zal toenemen. Hoe deze twee trends zich gaan ontwikkelen en zicht tot elkaar verhouden, zal de toekomst uitwijzen. Als we uitgaan van gelijkblijvende aannames (budgetten, aantal cliënten, tarief en normering) dan kunnen de lasten zoals het nu lijkt opgevangen worden binnen de beschikbare budgetten.

Wat zijn de financiële consequenties als wordt gekozen voor een andere inrichtingsvariant?

Een logische vraag is of als er gekozen wordt voor een andere inrichtingsvariant als maatwerk in de vorm van een basismodule zo nodig aangevuld met uren op maat wat dan de financiële consequenties zouden zijn. De exacte kosten per inrichtingsvariant zijn niet te geven, wel wordt hieronder per inrichtingsvariant een beeld gegeven van de financiële consequenties.

Variant 1: Algemene voorziening:

De algemene voorziening kenmerkt zich doordat die in principe vrij toegankelijk is voor iedereen, waardoor de instroom lastiger te beïnvloeden is. Wij verwachten daardoor dat het aantal cliënten (fors) zal toenemen. Het is niet te voorspellen om hoeveel cliënten het zal gaan. Bij een toename van het aantal cliënten met 10% is sprake van een stijging van de lasten tussen de € 200.000,- en de € 300.000,- bij een toename van 20% een stijging tussen de € 400.000,- en € 600.000,- etc.

Variant 2: Maatwerk indicatie volgens het CIZ protocol:

Wordt de indicatie in losse activiteiten volgens het CIZ protocol toegepast, dan zal naar verwachting het aantal geïndiceerde uren per cliënt toenemen. De verwachting is dat de kosten dan circa 1 miljoen hoger zullen uitvallen dan bij de voorgestelde variant.

Variant 4: Maatwerk resultaatgericht.

Bij de inrichtingsvariant maatwerk resultaatgericht verwachten wij dat de kosten niet substantieel af zullen wijken van de voorgestelde variant.

Hoofdstuk 6: Kwaliteit, monitoring en doorontwikkeling

Tot slot, deze wijziging heeft plaatsgevonden naar aanleiding van de uitspraken van de CRvB, waarbij zoveel mogelijk is aangesloten bij de bestaande uitgangspunten. We hopen dat na een roerige twee jaar nu met deze beleidswijziging de rust voor zowel cliënten, aanbieders en gemeente wederkeert. Vanuit een stabiele basis kan dan de komende jaren verder gewerkt worden aan het doorontwikkelen van huishoudelijke hulp waarbij de behoefte van de cliënt het uitgangspunt is.

Jaarlijks wordt het wettelijke verplichte cliënt ervaringsonderzoek uitgevoerd waarbij cliënten die Wmo- ondersteuning ontvangen naar hun ervaringen wordt gevraagd. Het betreft, in tegenstelling tot voor de decentralisatie, een landelijk gestandaardiseerd onderzoek. Dit jaar heeft het cliëntervaringsonderzoek in deze nieuwe vorm voor het eerst plaatsgevonden. Een aanzienlijk aantal van de cliënten die de vragenlijst heeft ingevuld ontvangt (ook) huishoudelijke hulp. Wat opviel was dat 55% van de cliënten (zeer) tevreden is over de geboden ondersteuning, en 45% minder tevreden is. Voor het doorontwikkelen van de huishoudelijke hulp is het van belang om te weten wat maakt dat mensen wel of niet tevreden zijn over de geboden ondersteuning. Een aantal oorzaken kunnen zijn:

- Men is het niet eens met wat de gemeente onder 'Schoon Huis' verstaat (andere normopvatting);
- De afgesproken activiteiten worden door de hulp niet (geheel) naar behoren uitgevoerd;
- Er is iets anders aan de hand, bijvoorbeeld eenzaamheidsproblematiek.

Om hier een beter beeld van te krijgen en hierop bij te kunnen sturen, zal verdiepend onderzoek worden gedaan bij cliënten. In overleg met de Wmo- raad zal de inhoud en vorm van het onderzoek worden vormgegeven.

Daarnaast zal het college de landelijke ontwikkelingen op het vlak van huishoudelijke hulp nauwlettend blijven volgen en daarin participeren om naar de toekomst toe deze vorm van ondersteuning in samenwerking met aanbieders, zorgverzekeraar en cliënten (organisaties) zo goed mogelijk op de veranderende behoefte van mensen te laten aansluiten. De combinatiefunctie huishoudelijke hulp en persoonlijke verzorging waar in het kader van werkgelegenheid in de thuiszorgsector over gesproken is, zal verder onderzocht worden. Startpunt van dit onderzoek is inzicht te verkrijgen hoeveel mensen zowel huishoudelijke hulp ontvangen van de gemeente en persoonlijke verzorging van de zorgverzekeraar en of er onder deze cliënten behoefte is aan deze vorm van ondersteuning. Dit is niet van vandaag op morgen geregeld, medewerking van de zorgverzekeraar is hier cruciaal, daarnaast is er in het kader van privacy zorgvuldigheid geboden bij het eventueel koppelen van gegevens tussen gemeente en zorgverzekeraar om te weten te komen welke cliënten beide vormen van ondersteuning ontvangen.

Naast de combinatiefunctie huishoudelijke hulp en persoonlijke verzorging kan de huishoudelijke hulp, mocht blijken dat hier behoefte aan is, mogelijk een bijdrage leveren aan het (nog) laagdrempeliger maken van de ontmoetingsplekken voor bepaalde doelgroepen. De huishoudelijke hulp kan mogelijk, in bepaalde situaties een rol krijgen in het toeleiden van (eenzame) mensen naar ontmoetingsplekken. Te danken valt aan in situaties, als mensen geen netwerk hebben en/of vrijwilligers wegens goede redenen daar geen rol in kunnen spelen.

Bijlage: Voor- en nadelen inrichtingsvarianten in schema

Scenario	1.Algemene voorziening	2.Maatwerk, losse activiteiten	3.Maatwerk, basismodule zo nodig aanvullende uren op maat	4.Maatwerk resultaatgericht
Mate van Maatwerk	+/- Iedereen krijgt zelfde ondersteuning rechtstreeks van aanbieder. Indien nodig moet de gemeente aanvullend een maatwerkvoorziening bieden.	++ Er wordt heel specifiek gekeken wat iedere cliënt zelf en samen met het netwerk kan.	+ Basis is voor iedere client gelijk, indien nodig worden aanvullende uren op maat geboden.	+ Basis voor iedereen gelijk, maar aanbieder kan beperkt uitmiddelen tussen cliënten. Keerzijde kan zijn dat dit te strikt wordt toegepast wegens financiële prikkel aanbieder.
Regie client	+ Client kan jaarbudget inzetten naar behoefte	+ Client kan jaarbudget inzetten naar behoefte	+ Client kan jaarbudget inzetten naar behoefte.	- Regie ligt bij de aanbieder, die kan ondersteuning inzetten naar behoefte.
Tegengaan cumulatie eigen bijdragen	- Twee eigen bijdragen systemen naast elkaar voor mensen die meerdere Wmo-voorzieningen hebben, risico op cumulatie eigen bijdragen	+ Als er sprake is van meerdere voorzieningen lopen alle eigen bijdragen via het CAK tot aan een maximum dat afhankelijk is van het inkomen.	+ Als er sprake is van meerdere voorzieningen lopen alle eigen bijdragen via het CAK tot aan een maximum dat afhankelijk is van het inkomen.	+ Als er sprake is van meerdere voorzieningen lopen alle eigen bijdragen via het CAK tot aan een maximum dat afhankelijk is van het inkomen.
Juridisch verdedigbaar (cliënten niet confronteren met nog meer wijzigingen)	+/- Er is nog geen jurisprudentie over wat onder 'lichte toets' verstaan wordt ten wat onder financieel haalbaar' verstaan wordt.	++ Jurisprudentie sinds 2007	++ CRvB heeft op 18 mei 2016 geoordeeld dat maatwerk in modules is toegestaan, mits modules onderbouwd zijn middels objectief, onafhankelijk onderzoek	+ Mogelijk volgt hier jurisprudentie dat ook de tijd waarmee het resultaat 'Schoon Huis' bereikt wordt objectief en onafhankelijke onderbouwd moet worden.
Invoel gemeente op instroom	- In beginsel vrij toegankelijk, lichte toets mogelijk, risico op toename aan ondersteuning door mensen die het niet echt nodig hebben.	+ Maatwerk onderzoek, daardoor alleen ondersteuning aan mensen die het echt nodig hebben	+ Maatwerk onderzoek, daardoor alleen ondersteuning aan mensen die het echt nodig hebben	+ Maatwerk onderzoek, daardoor alleen ondersteuning aan mensen die het echt nodig hebben
Uitvoeringskosten Wmo- loket	+/- Geen maatwerkonderzoek, wel onderzoek naar financiële haalbaarheid	- Maatwerk, per activiteit is arbeidsintensief voor Wmo- loket	+/- Maatwerk, maar in modules dus minder arbeidsintensief dan losse activiteiten	+/- Maatwerk in resultaten, minder arbeidsintensief dan indiceren in losse activiteiten
Administratieve lasten aanbieders	- Hoger Gaat via handmatige administratie, arbeidsintensief	+ Lager Via I- Wmo	+ Lager Via I- Wmo	+ /- Hoger Via I- Wmo, maar vraagt omrekening want I- Wmo gaat uit van uren i.p.v. resultaten.
Binnen begroting HH	nee	nee	Vanaf 2018.	Vanaf 2018.

